

Bir Mustafa İnan Vardı ki...

Türk Mühendislik âlemi, zaman geçtikçe efsane haline gelecek aziz bir varlığını kaybetti. İnşaat Mühendisleri Odası üyesi olupda, "Mustafa İnan" ismini tanımayan yoktur. Zira "O" engin tevazuu ile kendinden büyüklerin olduğu kadar talebelerinin de kardeşi idi. Yazımızın başlığını teşkil eden cümle, anlamı arkasında büyük bir iftihar vesilesi taşıyarak her İnşaat Mühendisinin örnek insan tarifi içine girecektir.

Mustafa İnan kimdir? Hayatının en verimli çağının başlangıcına kadar neler yapmıştır? İdealleri nelerdir? Bu soruların cevabı uzun yıllar Türk Mühendislik ve bilim adamlarınca aranılacaktır. Şurası muhakkak ki, hakiki cephesi bir çerçeveye içine girmeyecek kadar geniş ve tarifi imkânsız olarak hafızalarda kalacaktır.

İnşaat Mühendisleri Odası mensupları, "Türkiye Mühendislik Haberleri" nin bu sayısını, eminiz ki, içleri buruk, gözleri nemli bir halde okuyacaklardır. Üyelerimize aziz Hoca'nın hayatı, eserleri, fikir ve idealleri ile muhteşem cenaze töreni hakkında bilgiler vermeyi bir borç bildik. İşte bu nedenle mecmuamızın kapağını aziz Hocamız süsledi. Kapak resminde de, derslerindeki o her zaman yüzünden eksik etmediği tebessümünü ve dudakları arasında ise kulaklarımızda ahengi çınlayan "kardeşim" sesini bulacaksınız. Eminizki bu nedenlerle T. M. H. Eylül 1967 sayısı ebedi bir hatıra olacaktır.

Prof. Dr. Mustafa İnan'ın hayatı :

Mustafa İnan 24 Ağustos 1911 yılında Adana'da dünyaya gelmiştir. Babası merhum Hüseyin Bey, annesi merhume Rabia Hanımdır.

İlk ve Orta öğreniminin doğduğu şehirde, büyük bir başarı ile tamamlamıştır. Fen derslerine olan aşırı ilgisi sebebiyle, hocalarının teşvikiyle 1931 yılında o zamanki ismi ile "Yüksek Mühendis Mektebi" ne girmiştir. Bu sayede genç Mustafa, ideallerine en uygun bir tahsil yoluna

başlamış oluyordu. Yıllarca sonra, sınıf arkadaşları bir araya geldiklerinde şu hususu itiraf ediyorlardı :

"Kime, 1937 mezunuyum desem; — "Mustafa İnan'ın sınıf arkadaşsınız demek ki! cevabını alıyorum". Evet, İnan, birlik ve beraberlikten kuvvet doğacağına, gerçekten inanmıştı. Bir sınıf arkadaşının herhangi bir konuda problemi mi var, onunla beraber düğüm çözüldü. Ders saatleri dışında kara tahtanın sahibiydi. Bu işleri büyük bir zevkle, içindeki

mayı kısa zamanda başardı. Prof. Ros, Ritter, Stüssi, Baud, gibi büyük insanların sevgi ve takdirini kazandı. Foto-elastisite konusu üzerindeki orijinal tezini hazırlayıp 1941 yılında Müderris Muavini olarak göreve başladı 1942 yılında ise vatanî hizmetini Hava Kuvvetleri emrinde yaptı.

Fikri Santur'un vefatı üzerine Teknik Mekanik ve Genel Mukavemet kürsüsü Şefliğini deruhte ettiği zaman 34 yaşında bulunuyordu.

Kürsü şefliğinde geçen 22 yıl

Kalpklı hali ile ilkökul mezunu iken

feragat duygusuyla yapıyordu. Mezuniyeti çok parlak olmuş, çeşitli maddî değeri yüksek istikballere kapı açmıştı. Fakat genç İnan'ı, daha ilkökul çağlarından tatbikine başladığı idealinden kimse ayıramazdı. Öğrendiklerini genişletmek, daha iyiyi bulmak ve bunları öğretmek... İşte bu nedenle, zamanın müderrislerince yapılan teklifi büyük memnurlukla karşılayıp, Zürich Technische Hochschule'sine Doktora çalışmalarına gidiyordu.

Zürich'de geniş bir muhit yarat-

zarfında büyük feragatle çalışıp hazırlamakta oldukları hariç 5 orijinal telif eser vermiştir. 4 eserin tercüme ve yayınında büyük hissesi olmuştur. Sayısız konulardaki incelemeleri ile bilhassa Almanca ve İngilizce araştırma ve Kongre tebliğlerinin bir kısmını bölüm sonunda bilgilerinize sunmaktayız.

Teknik Üniversitenin kuruluşu ile Prof. Dr. Mustafa İnan Kürsüsünü genişletip, Mekanik konusunu her çeşit Mühendislik eğitiminin ana derslerinden biri haline getirmektedir .

Öğretim konusundaki ilgisini, hususi hayatında da görüyoruz. Mustafa İnan, İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Profesörlerinden Dr. Jale İnan Hanım ile 1944 yılında evlenmiştir. Bu mes'ut evlilik sonucu Hüseyin İnan dünyaya gelmiştir. Hüseyin İnan halen Almanya'da makina mühendisliği tahsili yapmakta ve babasının yolunda ilerlemeyi hedef almaktadır.

Üniversite içi ve dışı olmak üzere çeşitli idari ve teknik görevlerde çalışmayı aynı şevkle yürütmüştür. 1954-56 yılları arasında İnşaat Fakültesi Dekanlığı, 1957-59 yılları arasında ise İstanbul Teknik Üniversitemizin Rektörlüğünü yapmıştır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesinin kuruluşunda büyük hizmetleri olup, vefatında dahi mütevellî heyetinin bir üyesi idi. Ayrıca kurulmasında emeği olan ve vefatında başkanı bulunduğu bir kuruluşda Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumudur.

Almanya'ya tedaviye giderken, rahatsız olmasına rağmen bir an dahi vazifesi başından ayırmamıştır.

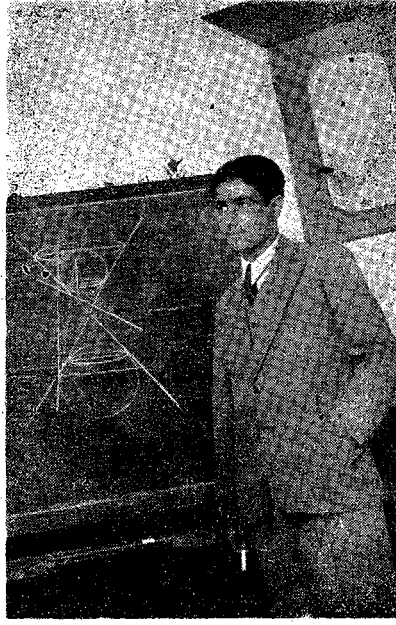
Mustafa İnan ismi etrafındaki minnet halkası, her inşaat mühendisinin hafızasında ebediyen yaşayacaktır.

Kişiliği, fikir ve idealleri :

İnan, her bakımdan örnek bir insandı. Geniş bir genel kültüre sahipti. Sohbetlerine doyum olmaz, esprilerinin altında daima derin bir anlam yatardı. Geniş kültürünü, karşısındakini ezmeden, büyük bir tevazu ile ortaya sererdi. Gerçekçilik başlıca prensibi olduğundan, matematik ile her konunun karşılaştırmasını yapardı.

Bir konuyu, evvelâ en ince teferruatına kadar parçalara ayırırdı. Birleştirmede ise teferruatlar atılıp talebesinin veya karşısındaki topluluğun en iyi anlayacağı bir düzen kurulurdu. Öğrenim, onun şahsında gerçek anlamını bulurdu.

Matematik, mekanik gibi konuların aşığıydı. Bununla beraber, edebiyat, müzik, dil, din, insan konusu üzerindeki derin kültürünü, "kardeşlerim" dediği talebelerine her zaman aşlamaya çalışmıştır. Talebe Cemiyetlerinin istekleri ile her edebiyat ve müzik gününde bulunurdu. En uzun

Genç Lise talebesi mi yoksa öğretmen mi?

bir kasideyi, zevkle dinletmesini bilirdi. Vefatına yakın, Amerika'daki kızılderi lilerin bugünkü durumlarını inceleyip, mazileri hakkında bazı neticelere varmak üzere çalışmakta idi.

Fikir özgürlüğünün baş savunucusu.

Değişen dünya şartları karşısında insanı her safhasıyla incelemekten geri kalmamıştır. Her an samimi olduğu içindir ki tebessümü dudaklarında eksik olmazdı.

İdeallerini oldukça gerçekleştirmeyi başarmış bir insan mutluluğu ile son nefesini verdiği inaniyoruz. Öğrenme ve öğretme idealinde en büyük yük mertebeye erişmiş ve bunu çevresine aşılamıştır. Memlekete kıymetli ilmi eserler kazandırmış ve binlerce talebe yetiştirmiştir.

Odamıza hizmetleri :

Mustafa İnan'ın Dekanlığı sırasındaki Odamızın kuruluşuna rastlar.

Rektörlüğü sırasında, "mezuniyet yemini" konusunu ortaya koyan Oda Oda ilgilileri ile temâslarında "Okuldaki öğrenimin, hayattaki imtihan mühimdir" sözünü çok kullanmıştır. Odamızca kendisine her müracaat olumlu karşılamış, bilhassa hazırlayıp takdim ettiği "İnsan ve otomat isimli konferansı geniş ilgi görmüştür.

Ali Sami Yen Stadının durumunun aydınlatılmasında Odamıza büyük hizmetleri olmuştur. Tahran'da

Meslek hayatı basamaklarında, (M. İnan, M. Berdan, N. Sılay, Ş. Arat)

cusu olarak her zaman şu hususu telkin etmiştir :

"Mühendislik yaratıcı bir meslektir. Yaratıcılık ise faziletle kabilidir." Engin dünya görüşünü "fazilet ve insanlık" sözleriyle ifade edebiliriz.

ki .Cento dahili memleketler Mühendislik Eğitimi Simpozyomu'na iştirak etmiş ve bu konuda Prof. Dr. Hamîd Peynircioğlu ile beraber Odamıza geniş dökümanlar temin etmiştir.

Nisan ayı içinde Oda, yetkililer:

Doktora çalışması için Zürich'de (H. Peynircioğlu - M. İnan - E. Göksu)

Gönenç'in merhum hocamızın tabutu başında aşağıda metnini sunduğumuz konuşmasıyla başlamıştır.

Üniversitemiz aziz ve kıymetli Mustafa İnan'ın kaybetti. Bugün onun müteşem varlığının manevî huzurunda, ebedileşen hâtırasını yâd etmek için toplanmış bulunuyoruz.

Mustafa İnan, bu mukaddes yuvaya bir öğrenci olarak girdi, mümtaz bir öğrenci olarak bu yuvadan feyiz aldı, müstesna bir hoca ve bilim adamı olarak ertarafına feyiz ve nur saçtı.

Mustafa İnan, memleketimizin nadir yetiştirdiği, boşluğu kolay doldurulamayacak değerli ve üstün meziyetli evlâdlarından biridir.

Üniversitemizin kuruluş yıllarında, gelişmesinde mümtaz kişiliği ile yaptığı büyük hizmetler daima minnetle anılacaktır. Mustafa İnan müsbet ilimlerin yanında, engin bir kültür dünyasına sahip, ruhen zengin yaratılıştaki müstesna bir insandı.

"O" yalnız mümtaz bir hoca, bir bilim adamı olarak değil, aynı zamanda örnek bir idareci olarak da türlü idarî vazifeler yüklenmiştir. İnşaat Fakültesinin Dekanlığını, Üniversitemizin Rektörlüğünü yapmış ve bu vazifelerde her şeyin üstünde şaşmaz, sarsılmaz bir vazife şuurunda çalışmış, yardım etmiş bir insandır. Bir çok bilim kuruluşlarında vazife

nizin müracaatı üzerine "Türkiye Mühendislik Ahlâk Yasası" konusu hakkında çalışmalara katılmayı kabul etmişti. Rahatsızlığı nedeniyle arzusunu şöyle iletmişti :

"Her türlü döküman toplamaya başlayın ve ben şu rahatsızlığı bir atlatayım hemen yanınızdayım".

Oda faaliyetleri ile uğraşmanın bir feragat konusu olduğunu yakınları takdir eden bir insandı. Bu konuda uğraşmaları gerektiğini talebeleri ve yakınlarına bildireceğini kesinlikle ifade etmiş, gideceği ülkelerden önce toplayacağını bildirmişti. Odamıza bu hizmetini yapmadan aramızdan ayrılmasına rağmen, memleketimizdeki "Mühendislik Ahlâk Yasası'nın, Mustafa İnan'ın arzularını gerçekleştirecek şekilde meydana geleceğine, kimsenin şüphesi olmamalıdır.

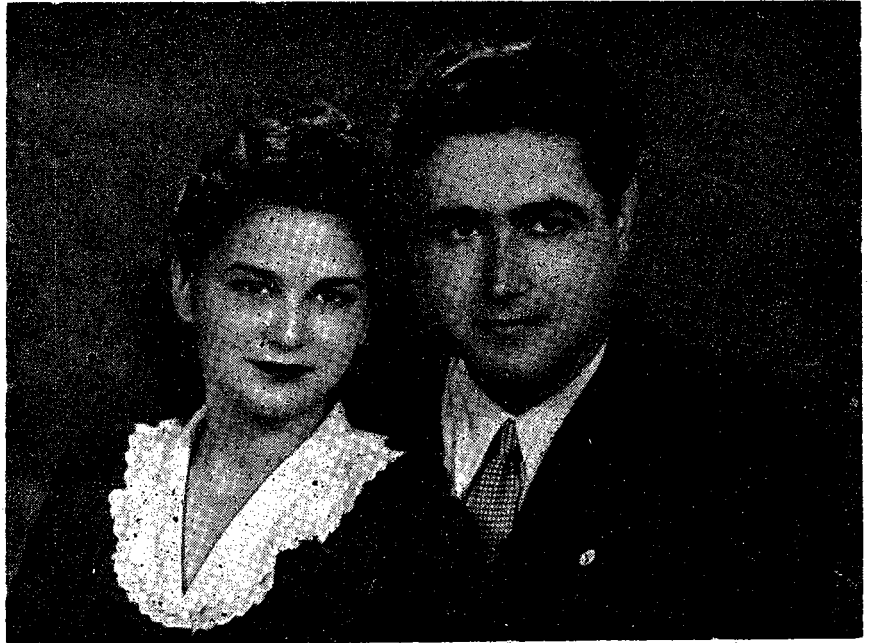
Mustafa İnan için yapılan tören :

Mustafa İnan'ın vefatı haberi, Türkiye Radyolarından 4 Ağustos 1967 günü duyurulmuştur. Üyelerimizin geniş bir çoğunluğu Odamıza müracaat ile bilgi almış ve son vazifelerini ifaya çalışmışlardır. Cenazesi 8 Ağustos 1967 Salı günü yurda getirilmiş ve 10 Ağustos 1967 Perşembe günü Zincirlikuyu mezarlığında ebedî istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

Türk Mühendislik ve Bilim camiası ile İstanbul Teknik Üniversitemiz,

çok değerli bir elemanın kaybetmenin derin elemi, ona yapılan son hizmeti kusursuz ifa ederek, teselli yoluna gitmiştir. Tatilde olunmasına rağmen geniş bir arkadaş, dost ve öğrenci topluluğu ile Hükümeti temsilen Bayındırlık Bakanı, siyasi parti temsilcileri ve Belediye Başkanı hazır bulunmuştur. Odamızın, Başvekilin ve çeşitli şahıs ve müesseseler ile kurumların 50 ye yakın gelengi, Taşkişla anfersi süslenmiştir.

Tören, Rektör vekili Prof. İzzet

Mesut evlilik hayatı başlangıcında Jâle ve Mustafa İnan

alarak, bu kuruluşlara yön vermiş, aydınlık getirmiş, onlar için bir bilim halesi, bir bilim meşalesi olmuştur.

Mustafa İnan bir bilim ekolu yarattı, bir devir açtı.

Yüceliğini daima mubafaza etmiş olan milli şuuru, gençliğe daima rehber olmuştur.

Bilim dünyamız ve milletimiz için değerli bir varlık olan İnan'ın genç yaşta, en verimli çağında vefatı, Üniversite camiamız ve bilim hayatımız bakımından telâfisi mümkün olmayan büyük bir kayıp olmuştur. Acı ve üzüntümüz çok derindir.

Aziz kardeşim, daima parlayan, daima ileriye bakan gözlerin geride kalmasın. Abideleştirdiğin dünyan ve eserlerin bu yuvana, gençliğe ve millete mal olmuştur. Müsterih ol, Aziz Mustafa İnan, feyiz aldığı, feyiz saçtığın bu yuvadan ebediyen ayrılırken, senin manevi huzurunda saygı ile eğiliriz.

Rubun şâdolsun aziz Mustafa!..

Odamız üyesi, İnşaat Fakültesi Dekanı Prof. Cemil Ilgaz aşağıda metnini sunduğumuz veciz konuşma-yı yapmıştır :

Bugün aziz naşı etrafında toplandığımız Sayın Hocamız Prof. Dr. Mustafa İnan 30 senelik Mühendislik hayatının 26 senesini müessesemizdeki öğretime hasretmiştir.

Prof. Dr. M. İnan

Fakültemizin 23 sene önce olan kuruluşundan itibaren ise bir Fakültemiz mensubu olarak feragatle çalışmıştır.

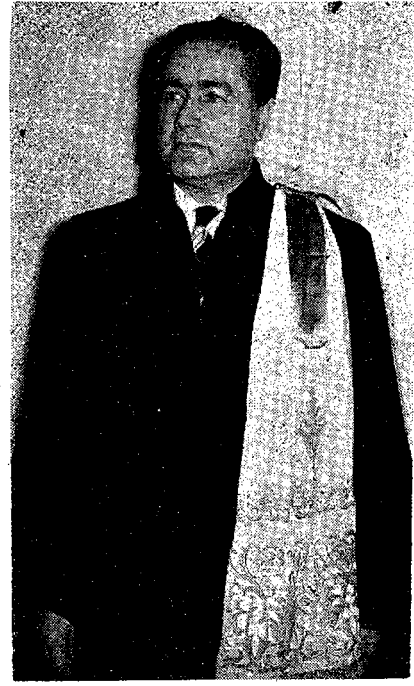
Kendisi, rahmetli hocalarımızdan ve Yüksek Mühendis Mektebinin temel direklerinden biri olan Merhum Fikeri San-tur Beyden devir aldığı ağır emaneti, genç yaşına rağmen fevkalâde bir şekilde yürütmüş Fakültemizde Profesör olarak çalıştığı 22 yıl boyunca, Teknik Mekanik ve Genel Mukavemet Kürsüsünün yalnız Fakültemizin değil, Üniversitemizin en gelişmiş bir kürsüsü haline gelmesi için üstün gayretler sarfetmiştir. Bu arada, Dekanlık ve Rektörlük gibi idarî hizmetleri de büyük bir başarı ile ifa etmiştir.

Hocamız mesleğinin zirvesine ulaşmış iken ve kendisinden çok daha büyük ve önemli hizmetler ile eserler beklediğimiz

Dekan M. İnan

bir sırada, genç yaşta, aramızdan ani ayrılmış olmasına rağmen, arkasında başladığı çalışmalarını devam ettirebilecek kıymetli ve seçkin bir öğretim üyesi ve öğretim yardımcısı kadrosu bırakacağı başara-bilmiştir. Kendisi edebiyattan matematiğe kadar gayet geniş bir sahaya yayılan genel kültürünü, derin mesleki bilgisini bütün yurdun istifadesine sunmayı gayet iyi bir şekilde yapabilmiş, teknik bir konu ile uğraşmasına ve bu yüzden tanınma im-

Rektör M. İnan

kânlarının çok sınırlı olmasına rağmen, yaygın bir üne sahip olmuş, içte ve dışta daima Üniversitemizi ve Fakültemizi lâ-yıkı ile temsil eden, tanıtın bir elemanımız olabileceği başarmış, bu yönden de müessesemize değerli hizmetlerde bulunmuştur.

Bugün Fakültemiz eşsiz bir Hocasını, değerli bir idarecisini, kıymetli bir temsilcisini kaybetmiş olmanın ıstırapı içindedir. merhum Hocamızın kurduğu, yetiş tirdiği değerli bilim ve araştırma ekibinin kendisinin başladığı işlere elbirliği ile devam etmesi, ona lâyık olduğumuzu göstererek hem onun ruhunu şâd edecek ve hem de bizim uğradığımız büyük kayıpta tek tesellimizi teşkil edecekler. Fakültemiz merhum Hocamıza, yaptığı her biri diğerinden daha önemli, ilmi, idarî büyük hizmetler için minnettardır ve adını daima hayırla ve rahmetle anacaktır. Bugün olduğu gibi ileride de, böyle bir kıymeti yetiştiren, ve onun çalıştığı bir müessese olarak, Fakültemiz Mustafa İnan ile daima iftihar edecektir.

Değerli bir rüknünü kaybeden Fakültemiz mensuplarının şükran ve minnet hislerine tercüman olarak değerli Hocamızın aziz naşı önünde saygı ile eğilir, Muhterem ailesinin büyük acısına Fakülte olarak en içten duygularla iştirak ettiğimizi bildirir, hepimize tâziyetlerimi sunarım.

Bilâhare Odamız üyesi ve aynı kürsü öğretim üyelerinden Prof. Dr. İhan Kayan, genişletilmiş metnini sağda sunduğumuz tanıtma konuşmasını yapmış ve derin elemeni topluluğa da, aynı coşkunlukla aktarmıştır. :

4 Ağustos 1967 de İstanbul Teknik Üniversitesi ve Türk Bilim ve Mühendislik Âlemi çok değerli bir âzasını Prof. Mustafa İnan'ı kaybetti. Mustafa İnan enüz 56 yaşında iken amansız bir hastalıktan kurtulmuş olarak tedavide bulunduğu Almanya'nın Freiburg şehrinde hata gözlerini kapadı ve yurda getirilen enazesi 10 Ağustosta çok hazin bir törenle ebedi istirahatgâhına tevdi edildi.

Mustafa İnan 1911 yılında Adana'da dünyaya gelmişti. Lise tahsilini 1931 yılında tamamlayıp o sene "Yüksek Mühendis Mektebi" ne girmiş ve buradan 1937'e büyük bir başarı ile mezun olmuştu. Bütün lise ve yüksek tahsil boyunca dâna sınıfının seviyesinden birkaç mertebe yüksek bir öğrenci olmuş ve sınıf arkadaşlarını yetiştirmek için gösterdiği gayetlerle adeta onlara hocalık etmiştir. Lisede iken de sınıfından daha yukarı sınıfların matematik hocasının rahatsızlandığı zamanlar hocanın yerinin doldurulması görevinin genç öğrenci Mustafa İnan'a erildiğini sınıf arkadaşları hep söylerler.

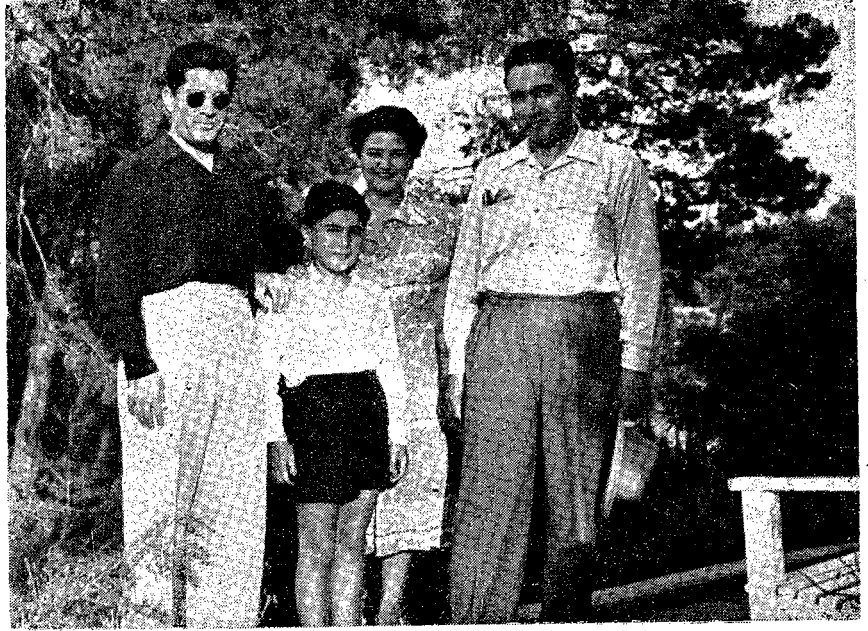
Yurt içindeki böyle bir başarılı tabilden sonra İsviçrede "Zürich Technische Hochschule" sine gönderilen Mustafa İnan o tarihlerin çok gözde bir konusu olan "Foto-elastisite" konusu üzerine çok başarılı bir doktora çalışması yapıp 1941 yılında Dr. Mühendis olarak yurda dönüş ve Yüksek Mühendis Mektebinde, bugünkü doçentliğe tekabül eden "Müllerris Muavinliği" görevine tayin edilmiştir. Bu arada Hava Kuvvetlerinde askerik görevini de yapan Mustafa İnan, "İstanbul Teknik Üniversitesi" adını alarak yeniden teşkilâtlanan Yüksek Mühendis Mektebinde İnşaat Fakültesine bağlı olarak kurulan "Teknik Mekanik ve Genel Mukavemet Kürsüsü" ne kürsü şefi Profesör olarak tayin edilmiş ve pek zamanlı bir ölümlerle çok erken nihayetlenen örnek başarılı akademik hayatına bu kürsüde devam etmiştir.

Kürsünün kurulduğu 1945 yılında Mustafa İnan'ın ilk asistanı olarak göreve başlayan bu satırların yazarı hocanın bu kürsüde, çeşitli şartlar altında, daima başarılı olan örnek çalışmasını gözleri yaşı-

arak hatırlamaktadır. Mustafa İnan bu çalışma süresince Türkçe, Almanca ve İngilizce dillerinde araştırma yazıları ve kongre tebliğleri olarak 20 orijinal makale yayımlanmış, Almanca ve İngilizceden 4 teknik eseri dilimize çevirmiş, ders notları ve kitap şeklinde 5 orijinal eser yayımlamıştır. Bu eserlerden geçen Mayıs ayı içinde yayınlanan "Cisimlerin Mukavemeti" adlı son eseri, konuları, aynı bir bütünü çetli bölümleri şeklinde, takdim ediş ve işleyiş bakımından bambaşka bir anlayışla kaleme alınmış olan bir eser olarak, kamımızca, bütün dünyadaki benzerleri arasında hemen hemen birinci sraya geçecek ni-

cası olduğu gibi kendi kürsüsünden 3 kişiye yeterlik çalışması, 8 kişiye de doktora çalışması yaptırmıştır. Bunlardan iki tanesi profesör olarak üç tanesi de doçent olarak halen akademik çalışmalarına devam etmektedirler.

Mustafa İnan'ın kürsüsünde meşgul olduğu "Tabiki Mekanik" bilimi bir ana mühendislik bilimi olduğu için hoca yalnız İnşaat Fakültesi öğrencilerine değil fakat bu arada Makine, Elektrik ve Maden Fakülteleri öğrencilerine de ders vermiştir. Bu bilim dalında açtığı modern derslerle Teknik Üniversite bu alanda çağdaş dünya üniversiteleri ile beraber ge-

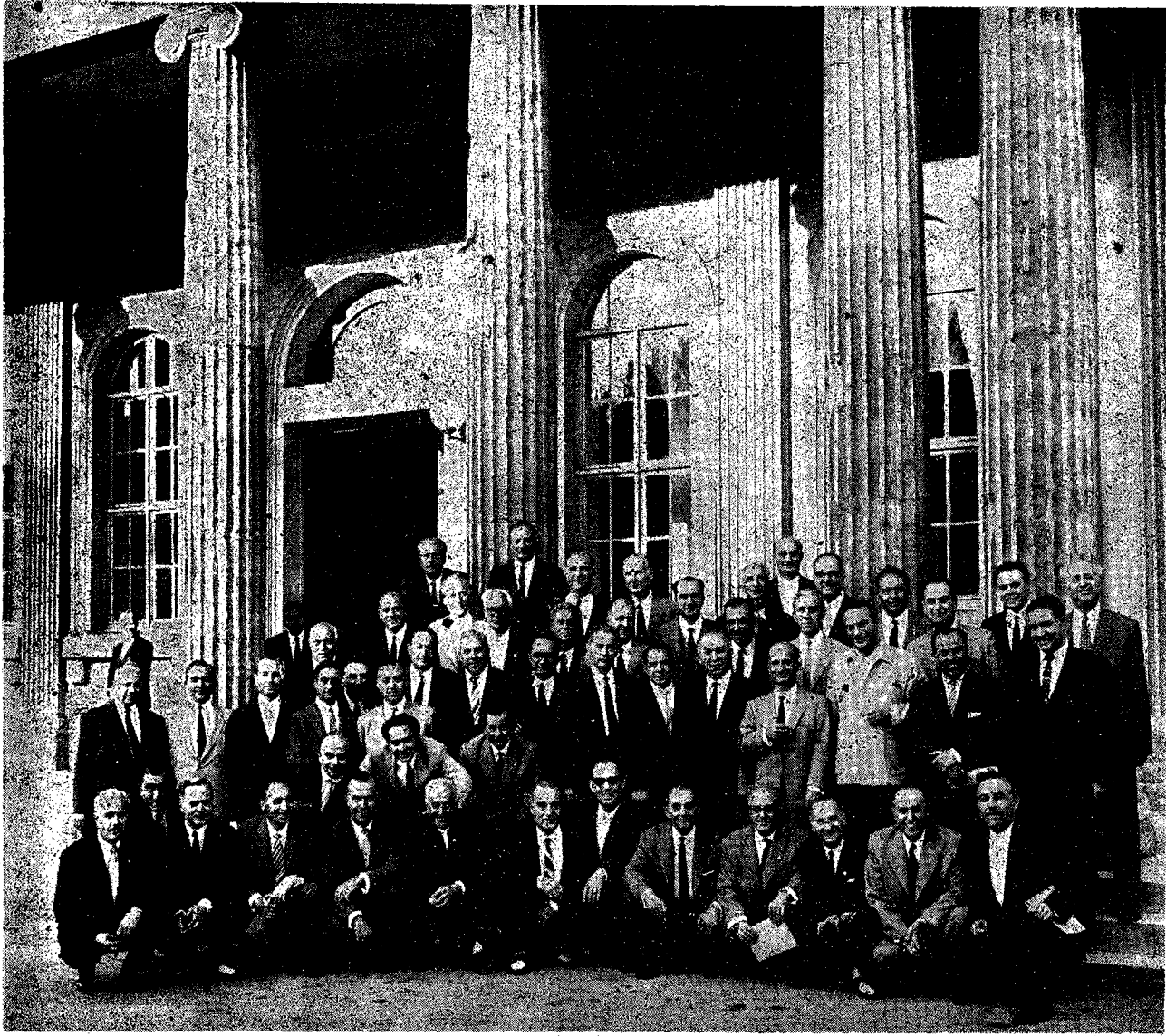
Eşi ve Oğlu ile bir seyahatte (F. Sönmez ile beraber)

teliktir. Hocanın eski ve yeni öğrencileri bunun pek farkına varmayabilirler zira Hoca bu dersi kitaptan çok evvel de aynı orijinallikte vermekte idi; fakat bu meslekte hoca olan bir kimse bu eseri çeşitli dillerdeki benzerleri ile karşılaştırınca kolayca yukarıdaki yargıya varabilir. Bu yayınların dışında Mustafa İnan'ın gazetelerde ve periyodiklerde yayınlanmış pek çok makalesi olduğu gibi çeşitli konularda verilmiş sayısız konferansları da mevcuttur.

Mustafa İnan'ın verdiği eserlerle Türk bilim dünyasına yaptığı katkıya paralel bir diğer hizmeti de hocalık ve yetiştiricilik alanındadır. Mustafa İnan 1945'ten bu yana İ. T. Ü. den mezun olan pek çok yüksek mühendis ve mühendisin ho-

lunmuş ve dış ülkelerde başarı kazanan Teknik Üniversite öğrencilerinin pek çoğu bu bilim dalından olmuşlar ve üniversitemize çok haklı bir itibar kazandırmışlardır.

Mustafa İnan kendi konusunda yakın komşu kürsülerde 1945'den bu yana yetişen pek çok kimseye de yapıcı yardımlarda bulunmuştur. 1948 lerede "Tabiki Mekanik Semineri" adı ile Teknik Üniversitede ilk semineri kurmuş ve bu güne kadar tekrarlanan bu seminer bu konuda adeta bir okul olmuştur. İlk günler hocanın etrafında genç asistanlar olarak bulunan bu günün pek çok profesörü yine bu günün genç doçent ve asistanları ile birlikte hocanın bu seminerdeki çalışmalarını minnetle hatırlamaktadırlar.

1937 yılı mezunları 25. yıl toplantısında

Mustafa İnan bu akademik çalışmaları süresince 1954-56 yılları arasında "İnşaat Fakültesi Dekanlığı" 1957-59 yılları arasında "İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü" görevlerini büyük bir başarı ile yapmıştır. Üniversitenin dışında pek çok kuruluşta üye ve başkan olarak pek çok yapıcı görevde bulunduğu gibi kuruluşundan beri üyesi bulunduğu "Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu" bilim kurulunda halen başkan olarak bulunmaktaydı.

Mustafa İnan bu kadar dolu ve başarılı akademik ve ulari çalışmalarının yanında pek büyük insanlık meziyetlerine ve kendisini yakından tanıyanları bayran bırakan çok zengin bir genel kültüre sahipti. Edebiyattan tarihe, san'attan dil

bilgisine kadar her sahada, sanki bunlar kendi çalışma konuları imiş gibi, derin bir vukufulla konuşurdu.

Şüphesiz bir Tanrı armağanı olan, konuları analiz etme ve anlatmadaki çok üstün hocalık meziyetleri ile bu geniş kültür hazinesi bir araya gelince, Mustafa İnan, konuşmasına doyulamayan ve her konuda kendisine danışılan bir insan olarak daima bir hayranlık ve dostlar kalesi ile çevrili bulunurdu.

Hiç bir mevki ihtirasına ve art düşünceye sahip değildi; bu hasletler onu tannyanlarda kendisine karşı daima hürmetle karşı bir sevgi ve saygı uyandırmıştır. 1960 inkişabından sonra Sayın Cemal Gürsel kendisine, bir ara, Bayındırlık Bakanlığı görevini teklif etmişti. Mustafa İnan,

hoca olarak memlekete daha fazla hizmeti dokunacağı, hem profesörlerin, mutlaka, iyi birer bakan olmalarının gerekmediği şeklinde bir cevapla bu görevi kabul etmemiştir.

Mustafa İnan'ın Hoca olarak yaptığı görevi daha önemli bulmasında ne kadar bakılı olduğuna, 1945 den bu yana Teknik Üniversiteden mezun olan bütün nesillerin bulunduğu, cenaze töreninde herkesin yaşlı gözlerle birbirlerine anlattıkları ona ait anıları işitince tekrar bak verdik. Sanırım pek az hoca vardır ki nesillere dağılan bu kadar çok öğrencisinde bu kadar sevgi, saygı ve hayranlığı bir arada uyandırabilmiş.

Mustafa İnan'ın vakitsiz ölümü ile Teknik Üniversitemizin ve Türk bilim ve

mühendislik âleminin uğradığı telâfisi, uzun süre, kaabil olmayacak büyük kaybın yanında bir hoca, bir lideri, bir sevgili ağabey kaybeden biz eski öğrencileri ve çalışma arkadaşlarının uğradığı ve kolay kolay dinceğini sanmadığım acılar da çok büyük olmuştur.

Bizleri pek erken bırakıp fani âlemden göçen aziz Mustafa İnan nur içinde yat.

Konuşma sırası Prof. Hamit Dilgan'a gelmişti. Hocamızın talebeliğini izahları ve samimi bir coşkunluk içinde: "Tabutunun başında, senin beni anmanı isterdim." şeklindeki boğazına düğümlenen sözleri, gözlerimizi yaşartmıştır. Bu veciz ve tasavvufi konuşmayı Sayın Dilgan derleyip vermiştir, büyük ilgi göreceğini ümit ederek sunuyoruz:

Vatanın değerli evladı, Teknik Üniversite ailesinin seçkin bilgini, hümanist, şair ve hümorist insan, eski sevgili öğrencim, aziz dostum İNAN, inan ki vakitsiz ölümün bizlere "Mevt'i - Âlim, mevt'i - Âlem oldu" sözünü tekrar ettiriyor! Gerçek o ki, senin de ölümün Yurt, Üniversiten ve ailen için ayrı bir ölüm oldu!

Burada, aziz na'şın önünde söylemeye çalıştığım bir kaç nâciz söz, sana bir ağıt değil de, son bir armağan'ım olacak!

Bunu başışla! hediyeinin değeri onu kabul edenin büyüklüğü ile orantılı değil mi? Bilirdin, bir karıncanın sürükleyip

Eşi, oğlu ve geniş bir meslektaş grubu cenaze töreninde

taşıdığı yarım çekirge ayağını Hazret'i Süleyman'da kabul etmişti.

Kırk yıllık hocalık hayatımda, pek çok seçkinler bir yana, her ikisi de değer biçilmez birer cevher olan mümtaz iki öğrenci gördüm! Bunlardan biri, 34 yıl önce, çok genç yaşta Almanya'da bir kaza sonunda rahmete kavuşan 123 Nedim, öbürü de, sen, 199 Mustafa İnan oldun!

Senin de, acı haberin oralardan bizlere bir yıldırım gibi isabet etti. Seni, daha öğrencilik sıralarımda ergin, bir düşünür görüyordum. Hocaların yetişmesinde senin gibi değerlerin rolleri inkâr olunamaz!

Üzerindeki öğretim hakkıma karşılık

senin de benim formasyonumda büyük etki hakkın var! Say ki, burada bu sözler, bir belâllama değildir!

Ne bazın ve ne acıdır ki, olgun çağındaki ölümün, ben yaştaki hocam arkanda bıraktı!

Hak, hükümün vaktaya uygunluğu ise de, bu ayrılış, başâ!; pek de bakkaniyetli olmadı. Tabutunun başında, senin beni anmanı isterdim! Fakat, bu ayrılışın, seni bizlere hiç bir zaman unutturamayacak! Maddeten göçmüş olsan da, manen ateşli gönlümüzde daima yaşayacaksınız!

Az sonra, sen, küçük insan, musalladan ebedi menziline, göç edeceksin! Neden Mevlânâ'nın tabutu bütün bir gün boyunca omuzlar üzerinde taşındı! Çünkü o nadire-i zamani, bir türlü toprağa veremiyordu cemaât! Bilemiyorum biz de senin pâk cismini, menzili uhrâya nasıl teslim edeceğiz. Şimdi hüznün ve mâtem içinde mecalsiziz. Bu mukaddermiş! Seni, bizler değil, devranın hazinedârı kıymetli bir cevher gibi sanduka alacak! Bizlerde kledere rıza ile, şairin dediği gibi.

"İki ip parçasıyla bir tabut
İniyordu mezâr-ı nisyâna
Duruyorduk ayakta hep mephût
Mütevekkil, Cenâb-ı Rahman'a!"

demekten başka birşey düşmeyecek!

Arkanda bıraktığın bizler ve değerli öğrencilerin, derin bilgin, çalışkanlık ve iyi ablakim ile seni örnek alarak, manevi varlığından daima yardım isteyecek!

Üyemiz, İnşaat Fakültesi Dekanı Prof. Cemil Ilgaz konuşmasını yapıyor,

Sevgili kardeşim! Şu anda, başta Sany aile ferdlerin olmak üzere, arkada bıraktıkların, şuurlarını kadere teslim etmiş, sabır ve tevekkül bağlarında basretinle yanarken, sana da, Ulu Tanrı'dan rahmet ve geride kalanlara uzun ve sıhhatli ömürler dilerim, aziz varlığımız Mustafa!..

Sıra Odamız üyesi Naim Şukal'a gelmişti. İ. T. Ü. den yetişenlerin en içten duygularına gerçekten lirik ve akıcı konuşma üslubu ile tercüman oldu. Konuşuyor ve konuştuğu çoşuyordu. İnan'ın kişiliği üzerine teksif edilen bu kıymetli konuşma da Sayın Şukal tarafından derlenmiştir. Üyelerimizin hakiki hislerini bulacakları bu konuşma metnini sunuyoruz :

Teknik Üniversite Ailesinin bütün mensupları gibi, dünyanın dört bucağına yayılmış bütün mezunları da, bugün, bu talibsiz hadisenin tarifsiz kederi içinde bocalamaktadırlar.

En gencinden en yaşlısına, en küçük kademedede görev alanından Hükümetin başında bulunana kadar bütün mezunlarımızdan telgraflar yağmakta telefonlar çıkmakta... Hava meydanlarına uşanlar, binbir müşkülü aşanlar, buraya ulaşanlar, ayakları dolaşanlar, şaşanlar, kalanlar, düşün bayılanlar...

Ne oluyoruz demeyin Dostlar!.. Bir zelzele geçiriyoruz içimizde.. Yürekten sarsılıyor... Bir birimize sarılıyor, yanıp yakılıyor... Kederimiz büyük, kaybımız engin... Gözlerimiz doluyor. -Ağlıyoruz!.. dedikten sonra biraz duralamış ve :

"Sesler geliyor kulağımıza, sesler.. Sen olsan ne ederdin diye düşünüyorum. Fuzulî'den okuyorum :

Saçma, ey göz, eşkten gönlümdeki
odlara su
Kim bu denli dutuşan odlara kılmaz
çare su"

diye Hoca'nın çok sevdiği Fuzulî'nin diliyle seslendikten sonra :

"Biz senin gibi edemiyoruz. Bölük bürçük dökülürüz" demiş ve bir kaç kıt'a da içten geldiği gibi okuduktan sonra şöyle devam etmiştir :

"Üniversitemizin mezunları hayatta hangi mertebeye erişirlerse erişsinler, bu yuvadan mezun olmanın gururunu ömürleri boyunca yüreklerinde duymuşlardır.

Bu duygunun köklerinde Mustafa İnanlar vardır. Onunla aynı yerden mezun olmanın, bu gururda büyük bir payı vardır.

İşte bizim için, böylesine bir Mustafa İnan vardır.

Yalnız ilmi irfanı ile değil, ablakı, vicdanı ile değil, güller yüzü, tatlı dili, ışıl ışıl gözleri, cıvı cıvı şahsiyeti ile içimize işlemiş şuuraltımıza yerleşmişti "O".

Şimdi düşünüyorum da "O" bizim rehberimiz, "O" bizim röperimiz olmuştu adeta... "O"na bakar hizaya geldik... Dostu düşmanı onunla bizaya getirirdik...

İ. T. Ü. için bir önemli konuyu düşünenecek olsak, acaba "O" ne düşünür diye başladık. Huzurunda konuşurken bile "O" olsaydı Fuzulî'den başladık demem boşuna değildir.

İşte bizler için böylesine bir Mustafa İnan vardı!..

Elbette ki "O" gideli Bilim Dünyamız gibi bizim dünyamız da daba az enteresandır.

Mustafa İnan yaşarken menkıbeleri de beraber dolaşan insandı... diye devam eden hatip her zaman hakkında konuşulan bir Mustafa İnan'ın bulunduğunu, gençliğinde Hocalarının sevgili talebesi, sonraları Talcbelerinin sevgili Hocası olduğunu belirtmiş ve o engin tevazuu ile bunların da üstüne çıkabildiğinden bahsettikten sonra :

"Bir fevkalâde inanç, hayranlıkla beraber doğardı içimizde...

Bize öyle gelir ki dünyada bir ikinci adam yoktur anlatmanın sırrına bu kadar varmış olsun... Anlaşılmayan ders olmaz yeter ki "O" vermiş olsun...

Bu inanca gelmişti öğrencileri, arkadaşları, dostları, bileni, bilmiyeni, seveni, varsa sevmiyeni...

İşte bizim için böylesine bir Mustafa İnan vardı!..

Sayın Şukal aynı çoşkunlukla devamla :

"Vakur adamdı. Tevazuunda gurur, gururunda tevazu vardı.

Bildiğini bilirdi. Yapabileceğini bilirdi. Faydalı olabileceği yeri bilirdi. Hocalığı en önde gelirdi. En büyük arzusu iyi Hoca olmaktı, oldu ve sonuna kadar da Hoca kaldı. Hiçbir ikbale bunu feda etmedi.

Büyük bir insandı... Büyük bir vatanperverdi!.. Büyük bir Hoca idi... Büyük bir Bilim Adamı, büyük bir düşünce adamı idi "O".

Kaybı da bunun için büyük oldu..

Büyük inancımız Mustafa İnan'ın, bizi ömrünün sonuna kadar inandıran bu insanın, inanılmayan tek şeyi ölümüdür.

Ölümüne delâde ölçülerle inanılmaz. Bir RİND'in ölümüdür bu!.. Müsade et de sağlığında söyletmiyeceğin bu sözü artık şu anda söyleyelim... Ve müsade et de Aziz Hoca, eşsiz tevazuunu incitmeden, aziz dostum sana, büyük şair Yahya Kemal'in, en güzelini yine senden dinlediğimiz RİNDLERİN ÖLÜMÜ ile seslenelim :

Ölüm asûde bahar ülkesidir bir
rinde;
Gönlü her yerde buhurdan gibi
yıllarca tüter.
Ve serin selviler altında kalan
kabrinde,
Her seher bir gül açar; her gece bir
bülbül öter.

Yıllarca tüteceğine inanıyorum. Bülbüllerin öteceğine inanıyorum. Bunu söylerken bütün mezunlara dayanıyorum. Bütün mezunlar adına yanıyorum... Ve bütün mezunların ağızından adımı anıyorum, sanını anıyorum ve yıllar yılı bu damarlarda kalacak sanıyorum"

dedikten sonra sesini yükselterek bağıra bağıra aşağıya kısmen alabildiğimiz şiiri okumuştur :

"Bir Mustafa İnan vardı!..
Yüreği hepimizin yüreği kadardı...
Hayatı damla damla tattırdı tadardı..

Bir Mustafa İnan vardı!..
Kalbi hepimizin kalbi için atardı...
Hepimizin kalbinde aslan gibi
yatardı!.."

Sayın Şukal şu sözlerle konuşmasını bitirdi :

"Önünde gelmiş geçmiş bütün mezunlar adına eğiliyorum ve diliyorum ki yıllar yılı bu kapıdan çıkacak mezun kardeşlerin de adının önünde eğilsinler.

Bir Mustafa İnan vardı!..

Bilsinler...

Ve sana lâyük olabilsinler!.."

Aziz Hoca'nın vefatı yankıları :

Acı haber radyolarımızdan verince, yurt içinde geniş yankı ve elem uyandırmıştır. Odamız, değerli üyesinin vefatından duyduğu üzüntüyü ve baş sağlığı dileğini allesine aşağıdaki telgraf ile bildirmiştir.

"Üyeliği Odamıza kıvanç veren büyük değer Mustafa İnan'ın kaybı bütün İnşaat Mühendislerini derin bir üzüntü içinde bırakmıştır. Geriye bıraktığı ailesine baş sağlığı diler, büyük acularına katıldığımızı arz ederiz."

Yurt içi ve dışından gelen telgraf ve taziyet mektupları sayısı çok kabariktir. Çeşitli Teknik kuruluşlardan ve çoğunluğu öğrencilerinden gelen mektuplar derin elemelerini aksettirmektedir. Bu meyanda Sayın İnönü'nün telgrafı :

"Üğradığınız büyük kaybın tamir olunmaz acısına ailece katılıyoruz. Memleketimizin bilim hayatı büyük bir varlığından yoksun kalmıştır. Hem ailenin, hem bilimin tesellisi siz olacaksınız. Saygılarıyla, size sabır niyaz ederim." şeklindedir.

Teknik Üniversite mensuplarının yakından tanıdığı eski hocalarımızdan Ord. Prof. Salih Murat Uzdilek samimi hislerini şöyle ifade etmektedir.

"Azizem Jale"

Canımdan çok sevdiğim, talebem, kardeşim, herşeyim, büyük insan Mustafa İnan'ın, ani bir hastalığı müteakip edebiyete intikali, beni ve allemi telâfisi mümkün olmayan acılara garketmiş bulunuyor.

Muzdarip bulunduğum kalp hastalığı, merhumun cenaze merasimine iştirak etmek, "O" na son vazifemi yapmak fırsatını bahşetmediği için, ayrıca perişanım.

Başta siz olmak üzere, tekmil ailenize, onu seven ve tanıyanlara, şahsım ve allem adına baş sağlığı diler, geri de bıraktıklarına Cenabı Hakтан sabır ve uzun ömür, sıhhat ve afiyetler dilerim."

Dış memleketlerdeki kurum ve bilim adamları ile dostlarına ait taziyet mektupları sayısı çok kabariktir. Bu mektuplardan yakın dostu Prof. Stüssi'ninkini takdim ediyoruz :

Bâch, 21. August 1967

Liebe Frau Professor,

Wir waren vollkommen bestürzt über Ihre schlimme Nachricht. Hoffentlich hat Herr Professor nicht gelitten. Dass er so früh schon gehen musste! Da ist man noch gar nicht vorbereitet auf eine Trennung. Ich denke soviel an Sie und Ihren Sohn, an diese unendlich schmerzliche Zeit, welche Sie jetzt durchmachen. Leider können wir Ihnen nur schriftlich sagen, wie leid uns alles tut, und wir möchten Ihnen beiden unser herzlichstes Beileid ausdrücken. Natürlich würden wir uns sehr freuen, wieder einmal von Ihnen zu hören und von Ihrem Sohn. Falls Sie je in die Schweiz kommen, bitte berichten Sie uns.

Viel Mut und alles Beste wünschen Ihnen

Frik u. Lind Peter.

Bâch, 21 Ağustos 1967

Sayın bayan İnan,

Acı haberiniz bizi perişan etti. Profesörün hiç olmaz ise ızdırap çekmediğini düşünerek teselli bulmak istiyoruz. Bu kadar genç yaşta bizi bırakıp gitmeli miydi... Böyle bir ayrılık hiç düşünülebilir miydi...

Hep sizi, oğlunuzu ve şimdi geçireceğiniz acı dolu günleri düşünüyorum. Ne yazık ki ancak yazı ile acınıza iştirak ettiğimizi bildiriyoruz. Sizlere bütün kalbimizle başsağlığı dileriz.

Şüphesiz sizden ve oğlunuzdan haberdar olmak isteriz. Bu bizi daima sevindirecektir. Eğer İsviçreye gelecek olursanız lütfen bize haber veriniz.

Sabırlar dileriz.

Yakın dostlarından olan, bir arada memleketimizde bulunan, halen Amerika'nın tanınmış elastisitecilerinden olan Prof. W. Prager'in mektubunu sunuyoruz :

U. S. A.
25 Ağustos 1967

Pek muhterem İnan Hanım!

Zevcinizin ebediyete intikalinin acı haberini dün aldık. Eşim ve ben size ve ailenize en derin ve samimi taziyet'ermizi sunarız.

Daima aziz meslektaşımı sadakatla anacağız.

**Hürmetlerimle
William Prager**

Üyelerimize onun şahsiyeti ve kişiliği üzerinde mütemmim bilgileri kürsü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Sacit Tameroglu'nun aşağıda metnini bulacağınız yazısı verecektir. Sayın Tameroglu, beraber çalışmasının verdiği bir avantajla İnan'ın bazı meseleler karşısındaki yakından tahlihinı veciz bir şekilde yapmaktadır :

4 Ağustos 1967 Cumartesi günü, "Haberler servisi" ni dinlemek üzere radyolarının başında yer alan dinleyiciler, şu haberi irkilerek işittiler : "İstanbul Teknik Üniversitesi, İnşaat Fakültesi Profesörlerinden Dr. Mustafa İnan, tedavi edilmekte olduğu Federal Almanya'nın Freiburg şehrinde, dün gece saat 4 de vefat etmiştir. 1911 senesinde Adana'da doğan..." Böylece değerli bir hoca ve bilim adamının kısa hayatını çevreleyen kader ağının son düğümü de iliklenmiş oluyordu. Kendisini tanımayan dinleyiciler için üzücü olmak niteliğinden fazla bir değer taşımayan bu haber, onu uzaktan tanıyan veya ismini işitmiş olanlar için çok acı fakat, aile, dost, meslek ve üniversite çevresi içinse tamamen çökertici olmuştur.

Henüz 56 yaşında ve ömrünün en verimli bir devresinde iken beklenmeyen vefatı, onu tanıyan ve tanımayan herkes için, telâfisi mümkün olmayan bir kayıp

teşkil eder. Zira bugün onun varlığından, ilminden derin bilgi ve tecrübesinden, şefkat ve tatlı sabbetinden mahrum kalmış olan yakın çevrelerinin yanısıra, ona erişememiş olan genç kuşaklar da, artık onun öğrencisi arkadaşı ve dostu olma imkânını tamamen kaybetmiş bulunmaktadırlar.

Kimdir Mustafa İnan? Ne yapmıştır? Memleketimizde teknik ve kültür alanlarında fonksiyonu ve hizmetleri nelerdir? Bunu elimden geldiği kadar özlü bir şekilde anlatmayı yararlı görmekteyim.

24 Ağustos 1911 de Adana'da doğan Mustafa, ilk ve orta öğrenimini Adana'da yapmıştır. Henüz bir ilkökul öğrencisi iken zekâsı, bilgisi ve anlatma yeteneği ile çevresinde sıvrilerek sevilmişti. Hem çalışıyor hem de derslerinde geri kalan arkadaşlarını yetiştiriyor onlara yardımcı oluyordu. Orta ve lise öğrenimi sırasında fevkalâde parlak bir öğrenci olduğunu o devrelerdeki arkadaşları her fırsatta tekrar ederler. Onda küçük yaşta ortaya çıkan bu "anlatma ve öğretme" yeteneği sonraları onun hayatında önemli bir rol oynayacak ve onu, bütün ömrünü çevresine ve eserlerine adayan bir öğretmen yapacaktır.

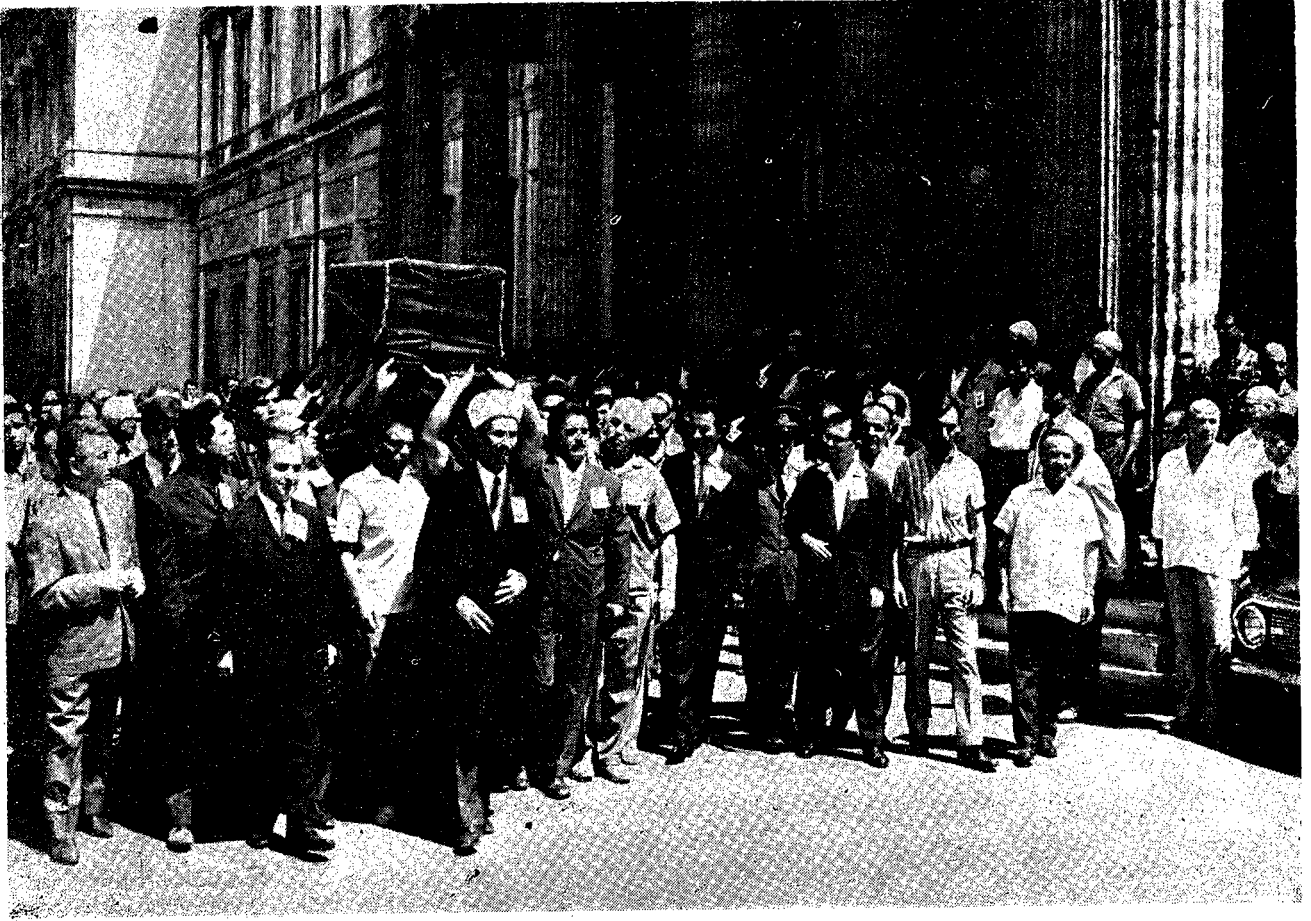
Artık liseyi bitirmiş, genç ve yakışıklı bir delikanlı olarak, "İstanbul Yüksek Mühendis Okulunda", yüksek öğrenimine başlamıştır. Onda mevcut ve "öğrenci" iken aynı anda "öğreten" olma hassası burada büsbütün gelişmiş; zekâsı çalışkanlığı, neş'e ve tevazuu ile isim yapan 199 Mustafa, yine arkadaşlarından yardımını esirgememiş ve yatılı okulun tatil günlerini de adayarak, okul tarihinde ilk defa sınıfının tam kadro ile mezun olmasını sağlamıştır.

Genç Mustafa'da fıskıran bu "öğretme" hasleti tabiatıyla bütün hocalarının dikkatini çekmiş ve kendisi, mezun olduktan sonra okul tarafından, ihtisas yapmak üzere, Zurich Federal Politeknikğine gönderilmiştir. İsviçre'de bulunduğu 4 yılda üstün bir başarı göstermiş ve dönüşünde eski okulunda "müderris muavini" olarak öğretim kadrosuna katılmıştır. Bu ana kadar "öğreten" Mustafa bundan sonra gerçek bir öğretmen olmuş; Merhum Ord. Prof. Fikri Santur'dan devraldığı ve kendisine ideal seçtiği mesleğine, bir kürsü şefi olarak vefatına kadar, aralıksız devam etmiştir.

Hocanın bir bilim adamı olarak çalışmaya başlaması "Yüksek Mühendis Okulu" nun "Teknik Üniversite" ye çevrilme sıralarına rastlar. 1944 yılında üniversite ve fakültelerin oluşumu ile, inşaat fakültesi" Teknik Mekanik ve Genel Mukavemet Kürsüsü" şefliğine Profesör olarak atanan Hocanın ilk kürsüsünü bugünkü gibi hatırlarım. Kürsü bu tarihte tek bir odadan ibaretti ve Hoca burada asistanları ile otururdu. O zaman ben üniversitenin ilk sınıfında idim ve Hocanın (Teknik Mekanik I) dersine devam ederdim. Hoca olağanüstü bir açıklık ve güzellikte anlatırdı. Onu dinleyen kimse, dersin sonunda, herşeyi anlamış olarak sınıfı terkederdi. Onca önemli olan konuyu, öğrenciyi, en basit yoldan anlatıyordu. İkinci sınıfa geçtiğimizde Hocadan bu kez (Mukavemet) dersini izledik. Mühendis olan herkes bu dersin bir öğrenci için yeni ve oldukça zor bir konu olduğunu bilir. Hoca bu konuyu adeta büyüleyerek, şekerli bir kinin haptı gibi, (vuttururdu). Bir cins mühendis fiziği demek olan mukavemet her memleketin mühendis ve yüksek mühendis yetiştiren okul ve üniversitelerinin bütün fakültelerinde 1 ilâ 2 yarıyıl okutulur. Hocanın öğrencisi olanlar, bu konuları onun ne kadar güzel bir şekilde anlattığını ömrü boyunca unutamaz.

1950 yılında, mezun olduktan sonra ben, Hocanın kürsüsüne asistan oldum. Aradan geçen zaman içerisinde kürsü biraz daha gelişmiş ve bu arada daha büyük bir odaya taşınmıştı. Oda yine tekti, fakat bu kez, bir duvar ile ikiye bölünmüştü. Kendisi ufak odada oturur; bir masa, iki çelik dolap ile bir masa lâmbası, telefon ve bir tabure üzerine yerleştirilmiş, bir elektrik ocağı, bütün aksesuarları teşkil ederdi Hoca evinden getirdiği öğle yemeklerini burada ısıtır ve yemekten sonra, arasıra asistanlar odasına geçerek hep beraber kahve içilirdi. Kendisini daha yakından tanımama fırsat veren, çeşitli konuların tartışıldığı bu sohbetlerin tadını hiçbir zaman unutmuyacağım.

Hoca o zaman bir arkeoloji asistanı (halen İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Profesörü) olan Jâle hanım ile evli ve bir çocuk babası idi. Biz asistanlar, o zaman, 137 lira net maaş ile işe başladık. Hoca ve hanımın tüm kazancını bilmiyordum; fakat Kurtuluş civarında mütevazı bir apartmanın beşinci

Taşkışladan, parmaklar üstünde ebedi ayrılış

katında oturmasından, bunun mertebesini tahmin etmek kabildi. Buna rağmen durumundan bir defa olsun yakındığını iştmedim. Son derece objektif görüşlü ve rasyoneldi. Ona göre, bir mesleği isteyerek ve bilinçle seçen bir kimse bunun külfetlerini, nimetleri kadar rabatlıkla kabul etmek zorundaydı. Kendisi bu durumda iken her zaman asistanlık müessesesini düşünmüş ve geleceğin hocalarına daha iyi şartları temin etmek için yılmadan çalışmış, dekanlığı ve rektörlüğü zamanında bu konuda en yetkili kimseler nezdinde çeşitli teşebbüslerde bulunmuş ve vefatına kadar konuyu daima taze ve aktüel tutmaya gayret göstermiştir.

Hocalığındaki mahareti çok, pek çok üstündü. Ona göre bir konu ancak (gerekene, gerektiği anda ve gereği kadar) anlatılmaydı. Konu ile ilgili ayrıntıların,

belirli bir süre içerisinde sığdırılması ve uygun bir anlatış sırasına sahip olmaları zorunluydu. Öyle ki, bu dizi bozulduğunda anlama zorlaşır ve bazan imkânsız hale girerdi. Nitekim onun konferanslarını izleyenler, konuyu çok iyi anladıklarını sevinerek ifade ederlerdi ki Hocanın ben-ce, tulsım gibi görünen hüneri buradadır. Buna, basitlik ve lüzumsuz izablardan arınmış, tatlı bir ifade de eklenince konuşma, doyulmaz bir tad kazanırdı. Anlattığı konuları, tam dozunda tutmasını bilirdi. Bir defasında bana (öğrenciye hiçbir zaman bütün bildiğini değil, bilmeleri gerekli olanı anlat) dediğini çok iyi hatırlarım. Anlattığı, bilinen bir konu olmasına rağmen, onun anlatış şeklini hiçbir kitapta bulmak mümkün olmazdı. Bu sebeple notları ve kitapları elden ele dolardı. Aşağıda adı geçen (Cisimlerin Mu-

kavemeti) isimli son eseri, iki sene önce bir öğrenci notu olarak basılmıştı. 500 adet basılan ve 16 liraya satılan bu not üç günde tükenmişti ve kısa bir zaman sonra not'un, öğrenciler arasında elden 55 liraya satıldığını öğrendik.

Hocanın anlatma kabiliyetine son bir örnek olarak, tanıdığı bulunduğum ilginç bir olayı da anlatmadan geçemeyeceğim. Her dört senede bir tertiplenen beynelmilel Mekanik kongresi 1952 senesi yazında İstanbul'da toplanmıştı. Hoca bu kongreye orijinal bir tebliğ ile katılmış ve dünyanın her tarafından gelen seçkin bilim adamlarının teşkil ettiği kalabalık bir dinleyici külesinin huzurunda, Almanca olarak, tebliğini anlatmıştı. Çok beğenilen konunun disküsyonundan sonra, tanınmış şöhretlerden biri, hocanın orada bulunan hanımına (Konu çok güzel; ama asıl ken-

disi büyük, çok büyük hoca) diyerek tak-
dirlarını ifade etmiştir.

1954-56 yılları arasında İnşaat Fa-
kültesi Dekanlığını yapmış ve bunu taki-
ben 1957'de Üniversite Rektörlüğüne se-
çilmiştir. Bu süre içerisinde, öğrenci - hoca
ilişkilerinin gelişmesi hususunda çok gay-
ret göstermiş ve her sene 21 Nisanda kut-
lanan (Teknik Üniversite günü) nde, her
hocanın belli bir gurup öğrenciyle konu-
şmasının faydasını ısrarla savunarak, bu
yakınlamayı temin etmeyi başarmıştır.

Rektörlüğünü takip eden süre içeri-
sinde, memleketimizde yeni kurulmuş
olan bir başka teknik üniversitenin de ge-
lişmesi için çalışmış ve bunun mütevellî
heyetine seçilerek, vefatına kadar bu va-
zifede kalmıştır. 27 Mayıs devriminden
sonra kurulan Millî Birlik Komitesinden
(Bayındırlık Bakanlığı) teklifini almış ol-
masına rağmen, (öğretmen) olarak kal-
makta ısrar etmişti. Ayrıca bugün mev-
cudiyetinden ve çalışmasından büyük
memnunluk duyduğumuz, İ. T. Ü. Elek-
tronik hesap merkezinin kuruluşundaki
bütün safhalara katılmıştı. Yine (Türkiye
Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu)
nın tesisindeki çalışmaları, onun en son
gayretlerinden biri olmuştur. Kurum fa-
liyetine başladuktan sonra da çalışmaları
muntazaman izlemiş ve 1967 yılının Mar-
tında (Bilim Kurulu) başkanlığına seçil-
mişti. Fakat bu tarihlerde Hoca artık has-
talanmıştı. Kurumun Ankara'da yapacağı
toplantıya başkanlık edemeyeceğini, ku-
rum merkezine telefonla bildirirken ben
de odasına idim. Üzüntüsünü belli etme-
meye ne kadar çalışmıştı...

Kendisi ayrıca, memleket kültür ve
eğitimine hizmet amacını güden her çe-
şit kuruluşa görev almış ve onlara çalış-
malarında yol göstermiştir. Bu arada
(Ekonomik ve Sosyal Etütler Derneği) ile
(Türk Eğitim Vakfı) nın yönetim kurul-
larının ve Millî Savunma Bakanlığı ilmi,
istişare kurulunun da üyesiydi.

Bu faaliyetlerinin yanı sıra, yanında
beraber çalıştığı asistanlarına çeşitli yeter-
lik ve doktora konuları vermiş, onların
çalışmalarını yönetmişti. Sayısı onbir olan
bu çalışmalardan başka, çok sayıda dok-
tora, doçentlik ve profesörlük jürilerine
katılmıştı.

İlmi çalışmalarına gelince; 20 ori-
jinal makale, çeşitli dillerden çevrilmiş 4
ve ayrıca 5 telif kitap, ve çok sayıda ma-
kale ve konferans olarak bunlar oldukça

kararık bir yekûn tutar. Ayrıca Nato'ya
bağlı, beynelmül bir araştırma kurumu
olan AGARD için de araştırma projesi
yönetmişti. Temeli (Tabiki Mekanik)
olan konularda orijinal nitelikte bir eser
yayınlanmanın güçlüğü, bu konulara ya-
kın olan kimseler, daba iyi takdir ederler.
Çok uzun ve sabırlı bir çalışma gerekli-
dir. Hocanın, vefatından çok kısa bir sü-
re-önce yayınlamayı başardığı (Cisimlerin
Mukavemeti) isimli orijinal eseriyle ilgili
ilk çalışmaları benim öğrenci olduğum
tariflere kadar uzanmaktadır. Kendisi,
çeşitli zamanlarda, yurt dışında yapılan
beynelmül kongrelerde üniversitemizi de
temsil etmiştir. Yurt içinde olduğu kadar,
yurt dışında da ilmi ve bilgisi ile tanın-
mış ve geniş bir çevre edinmişti.

Esasında bir (Tabiki Mekanik) çİ
olan Mustafa Hoca çok taraflı bir insandı.
Tarih, edebiyat, dil, din ve san'at konula-
rında geniş bilgi sahibi idi. Kendisi fıkrâ
anlatmasını sever ve çok güzel şiiir okur-
du. Yahya Kemal merhumun (Selimname)
sini sonuna kadar ezberlemişti. Hocanın
kürsü arkadaşlarıyla beraber yaptığı sob-
bet toplantılarının lezzeti hafızalarımız-
dan asla silinmeyecektir. Olağanüstü bir
dikkat ve zekâsı vardı. Örneğin, Alman-
ya'da, hastalığı sırasında kendisine kan
verilirken o halinde bile, apareyden bir
dakikada akan kan damlalarını sayarak
kanın süzülme hızının, istenilenden az ol-
duğunu hesaplamış ve nöbetçi doktorunu
ikaz ederek apareyin ayarını düzeltirmiş-
ti.

Yarım asırlık bir ömür içerisinde, böy-
lesine dolu ve verimli bir program sığdır-
mayı başarabilen hocamızı, maalesef, kay-
betmiş bulunuyoruz. Yüreğimizi dağılayan
bu acıya katlanmak çok güç... Gönlümüz

kerik, boynumuz büküktür. Genç yaşta
toprağa verdiğimiz bu aziz varlığı yaşlı
gözlerle anarken kederli ailesine, üniversi-
temize, Türk bilim ve eğitim camiasına
başsağlığı dileriz.

Zamanla yaktığı ilim ve fazile
meş'alesi eller üzerinde devredilecek
ve "İnan" adı sembolleşecektir. İn-
şaat Mühendisleri Odası yetkililer
olarak bu yazının hazırlanmasını
müsaade eden ve yardımlarını esir
gemiyen Sayın Prof. Dr. Jale İnan'ın
ve oğlu Hüseyin İnan'a en derin min-
netlerimizi sunarız. Konuşma metin-
lerini alıp, iz'nleri altında yayınladı-
ğımız, Sayın Prof. İzzet Gönenc
Prof. Cemil Ilgaz, Prof. Dr. İlhan Ka-
yan, Prof. Hamit Dilgan ile Naim Şu-
kal beylere ve Hocamız hakkında bir
anı yazısı veren Prof. Dr. Sacit Ta-
meroğlu'na en derin teşekkürlerimizi
sunarız.

Sayın üyelerimize, en ince tefer-
ruatına kadar olayları nakletmeye
çalıştık. Eksik veya kısmen kusurlu
noktalar mevcut olduğu takdirde bu
nu iyi niyetlerimize vermelerini dile-
riz.

Arkadaş, dost, hoca, kardeş... fa-
kat her geyin önünde fazilet sahibi,
ilim adamı olarak büyük insan Mus-
tafa İnan, nur içinde yat...

**Prof. Dr. Mustafa İnan'ın Eser-
leri :**

Merhum üyeniz Prof. Dr. Mus-
tafa İnan'ın telif ve tercüme eserleri
ile makale ve konferanslarından bir
kısmının listesini yan sayfada sunu-
yoruz :

Teşekkür

Mustafa İnan hakkında dergiye yazılar vermiş olan değerli sayın
Profesörlere meslektaşlarımıza, bu arada dergide Mustafa İnan'ı bü-
tünüyle ele alan yukarı ki yazının İstanbul Şubemizden değerli arka-
daşımız Remzi Ülker tarafından hazırlanmış olmasından ve ayrıca bu
arkadaşımızın İnan Ailesinin kederli günlerinde yanlarında bulunmak
suretiyle odamıza düşen vazifeleri yerine getirmede gösterdiği yakın
ilgiden dolayı kendilerine, alenen teşekkür etmeği Oda adına bir borç
sayarım.

Başkan
Eşref ÖZAND

KİTAPLAR

- 1) Elâstomekanikte başlangıç değerleri metodu ve taşıma matrisi, İstanbul, 1964
- 2) Düzlemde elâstisite teorisi, Ders notları, İstanbul 1964
- 3) Cisimlerin Mukavemeti, Teknik Mekanik II ders notları, İstanbul 1965
- 4) Elâstik çubukların genel teorisi, İstanbul 1966
- 5) Cisimlerin mukavemeti, İstanbul 1967
- 6) The method of initial values and carry-over matrix in elastomechanics, (baskıda)
- 7) Rijid cisimler mekaniği, mevcut notlar kürsü mensupları tarafından düzenleniyor

ÇEVİRİLER

- 1) Stephen Timoshenko'dan Cisimlerin Mukavemeti, Kısım I, İstanbul, 1956
- 2) Stephen Timoshenko'dan Cisimlerin Mukavemeti, Kısım II, İstanbul, 1964
- 3) Stephen Timoshenko'dan Plâk ve Kabuklar Teorisi, İstanbul, 1964
- 4) Theoder Pöschl'den Elemanter Mukavemet, İstanbul, 1964
(İlk üç kitap Fahri Sönmez'le birlikte çevrilmiştir.)

MAKALELER

- 1) Beispiele aus Elastizitätstheorie betreffend die Überführung Verwickelter Mathematischer Ergebnisse in gebrauchsfertige Formeln, Schweiz. Arch. 5, 1939
- 2) Photoelastische und mechanische Untersuchung an Rahmentragern mit besonderer Berücksichtigung der Knotenpunkte, Dissertation E. T. H., 1941
- 3) Zur Ermittlung der inneren Spannungen von Profiltraagern, mit R. V. Band, Schweiz, Arch, 1943
- 4) Sur le centre de cisaillement de demi cercle, VI, Congres Inter. de méca. appl. Paris 1946
- 5) Kayma Merkezi, Yüksek Mühendis Mektebi Mecmuası, 1943
- 6) Elastic Stability of a cylindrical Strip subject to simple Bending, İ. T. Ü. Bülteni, 1952
- 7) Shear center of semi-elliptical cross-section, İ.T.Ü. Bülteni, 1952
- 8) On the elastic theory of largely deformable materials, İ. T. Ü. Bülteni, 1952

- 9) Durchschlags - stabilitaet eines zylindrischen Flaechenstreifens under der Wirkung der Biegemomentes, İ. T. Ü. Bülteni, 1955
- 10) İç basınca maruz çok kalın kabukların plâstik durumu, İ. T. Ü. Dergisi, 1959
- 11) Sun'i peyklerin yörünge hesaplarına dair bazı sonuçlar, İ. T. Ü. Dergisi, 1959
- 12) Termik asıllı ilkel gerilmelerin doğuşu, İ. T. Ü. Dergisi, 1959
- 13) On the hypotheses used in the theory of non-uniform torsion, İ. T. Ü. Bülteni, 1961
- 14) The carry-over matrix in elasto-mechanics, İ. T. Ü. Bülteni, 1961
- 15) Dağılıl yüklerle maruz kolonların burkulması, İ.T.Ü. Dergisi, 1962
- 16) An approximate method in calculating the finite displacements of Beams, İ. T. Ü. Bülteni, 1962
- 17) İki ucu mafsallı dağılıl yüklerle maruz kolonun burkulmasına dair, İ. T. Ü. Dergisi, 1963
- 18) The stability of circular arches and carry-over matrix, İ. T. Ü. Bülteni, 1964
- 19) Sıfır kuvvet sistemleri ve Saint-Venant prensibi, İ. T. Ü. Dergisi, 1964
- 20) İp çokgeni denklemi ve nümerik integrasyon, İ.T.Ü. Dergisi, 1964

GENEL KÜLTÜR KONUSUNDAKİ BELLİBAŞLI MAKALE VE KONFERANSLARI

Din ve ilim

Dil ve matematik

Müzik ve matematik

İdare ve matematik

Kibernetik

"Düşünme" üzerine bazı düşünceler

Fizik ve kronoloji

İnsan ve otomat

Tolerans ve tabiat

Akıl, hareketlerimizin tek rehberi olabilir mi?

Nefis kontrolü

Mühendis nasıl yetiştirilir?

Yurdu terkeden kabiliyetler

Hafif inşaat

"Oppenheimer" hakkında

Soyadı alırken takib edilen yollar

Birleşik Amerikada bugün kızıl derlilerin durumu

Büyük Arya-Dharma (Hindu dini)